

Za gospodarje

Maribor, dne 1. julija 1936.

Vinska kriza in odpomoč.

Najtežavnejše poglavje v celotnem vinskem prometu je uravnavanje vinskih cen. S tem stoji in pade dobičkanost vinogradništva sploh. Danes je vinogradnik mnogo preveč izročen tvorbi cen od strani dobro organizirane vinske trgovine; in sicer v jeseni pri grozdu in cenah moštu kakor tudi v posameznih mesecih v letu pri vinskih cenah. Gre mu podobno kakor glede cen pri pšenici in koruzi. Ob žetvi manjkajo po Banatu ali kupci ali so pa žitne cene pod ničlo. Par mesecev pozneje, če poljedelec nima več ne pšenice in ne koruze, ker jo je moral prodati radi pomanjkanja denarja, poskočijo žitne cene za 100 in še več odstotkov. Za koga? Mar li ima od tega kmet le najmanjši dobiček? Kmeta so oskubli in židovski prekupci vtaknejo ogromni dobiček v žep brez najmanjšega truda.

In kako je pri vinu? Treba je samo primerjati cene pri vinskem producentu s cenami vinu po naših večjih mestih. Te prevelike razlike so naravnost blazno početje! Cilj mora biti ta, strniti organizacijo vinogradnikov, ki bo imela v jeseni odločilen vpliv na določitev cen. Tam pa, kjer obstojajo vinarske zadruge, se mora gledati na boljše ravnanje z vini, da bo vinski trg založen z boljšo kvaliteto in bodo na na način dosežene višje cene.

Da bi se našla res prava pot za ublažitev vinogradniške krize bi bila predvsem potrebna ena res dobra stanovska organizacija vseh vinogradnikov. Za osiguranje več nego 6 milijard Din predstavlja joče vrednosti vinogradništva, bi se ne smeli zbiti nobenega sredstva, da se grozeči polom odvrne.

Važno je tudi, da se podpirajo v državi sami vsa stremiljenja za oddajo vin in to so predvsem: vinske razstave, nagrade za kvalitetna vina, ustvarjanje lokalov za vinske poskušnje. Le na ta način bi se dalo dobra vina iz vseh vinogradnih krajev Jugoslavije seznaniti s prebivalstvom in mu jih napraviti dostopna.

Nazadovanje našega vinskega izvoza je vsem krogom vinske stroke dovolj znano. Predpogoj za znatni dvig našega vinskega pridelka v inozemstvu je in ostane pripravljenost velikih količin za izvoz sposobnih vin, ki v tujini najdejo odjemalce. Glede poslednje trditve si moramo biti na jasnem, da se bomo morali zelo potruditi pri ogromni konkurenci italijanskih in francoskih vin, da bomo stopili na trg z dobro kvaliteto in pred vsem z vrstami, ki so določene za izvoz.

Večletna izkušnja nas uči, da domača vinska trgovina ni v stanju, da bi naš vinski pridelak pokupila po pametnih cenah in ga potem zopet vnovčila.

Vinarske zadruge bi morale biti regulator za sprejem vinskega pridelka v jeseni in za gojenje vin v kleti in one bi naj uravnavale cene pri grozdu, moštu in vinu.

Vsi neorganizirani vinogradniki se bodo morali strniti vsaj po banovinah, da ne bodo izročeni na milost in nemilost pri nas dobro organiziranih vinskih trgovcev, ki postopajo z vinogradnikom in njegovim pridelkom ravno tako kakor žitni prekupci s kmetom po naših južnih žitnih zakladnicah.

Če bi že enkrat uspelo, da bi bilo obdelovanje vinogradov pri nas res dobičkanosno in da bi postalo vinogradništvo važna in trdna panoga našega narodnega gospodarstva, potem bi morali poklicati v življenje za uravnavo celotnega vinskega prometa vinsko-tržni red. Vinsko-tržni red nas bo popeljal do stalnih cen našemu pridelku.

Ko bi se vse nasvetovano in naštetu tudi izpolnilo, šele tedaj bi dobil vinogradnik zopet veselje do svojega težavnega poklica.

K vprašanju kmečkih dolgov.

V nedeljo 21. junija se je vršila v Beogradu skupščina Udruženja bank v Beogradu, na kateri je bil tudi govor o vpra-

šanju kmečkih dolgov. Predsednik udruženja dr. Markovič je ob tej priliki poudaril, da je Narodna banka organizirala anketo o višini kmečkih dolgov pri denarnih zavodih. Po doslej urejenih podatkih znašajo kmečki dolgovi na podlagi menic pri zasebnih bankah 1.200.000.000 Din milijonov. Manjkajo še podatki s področja dveh podružnic Narodne banke, tako da bo konča vsota znašala 1250 do 1300 milijonov. Pred štirimi leti so znašali menični kmečki dolgovi pri bankah po anketi, ki jo je napravilo udruženje, 1700 milijonov. V štirih letih so se torej ti dolgovi zmanjšali za 35 do 40%. Deloma je to zmanjšanje pripisati odpisom, ki so jih izvršili zavodi pod zaščito, ko so sestavljali prečiščeno bilanco. Pretežni del pa so kmetovalci sami odplačali. Predsednik dr. Markovič je nadalje dejal, da je pri pristojnih mestih dobra volja in razpoloženje, da se kmečki dolgovi končno veljavno uredijo. Če se izvzamejo dolgovi do 2500 Din, ki se pri nizki obrestni meri in primernem odplačilnem roku lahko brez vsega odplačajo in če se izvzamejo oni dolgovi, ki ne presegajo 15% dolžnikove imovine, za katere ni treba nikakih olajšav, tedaj bi se vsota meničnih dolgov pri bankah, ki jih je treba urediti, zmanjšala na 400 do 500 milijonov Din. Za konverzijo (spremembo) v takem obsegu pa lahko nudi sredstva Narodna banka. V bančnih krogih pričakujejo konverzijo teh dolgov v kratkem času, kar bi pomenilo velik korak naprej k rešitvi vprašanja bančne krize. Seveda bodo morale banke misliti tudi na delne odpise.

Predlogi vladnega odbora za razdolžitve kmeta.

Novembra lanskega leta je imenovala vlada poseben odbor, ki je predložil vladi poročilo glede vprašanja kmečkih dolgov.

Odbor se je držal pri svojem delu navodila vlade, da mora biti nova odredba sestavljena na podlagi zaščite vsakega posameznega dolžnika, ker le na ta način bo mogoča končna rešitev tega vprašanja. Pri tem zadnjem navodilu je šla vlada iz stališča, da bo mogoče enkrat za vselej ertati z dnevnega reda kmečke dolgove le tedaj, ako preneha istočasno razmerje med upniki in kmeti, ki so pod zaščito. Tozadevna odredba mora temeljiti

na drugi podlagi, kakor so bile izdane vse dosedanje glede kmečke zadolžitve. Od nove odredbe zahtevajo tako rešitev, ki bo vse nadaljne odložitve dolgov onemogočala.

Po mnenju zgoraj omenjenega odbora bi imeli oni posestniki pravico do zaščite, kojih dolgovi presegajo gotovo odstotno mero njihovega imetka. Ta odstotna mera bi se naj določila različno po banovinah. Odbor je dalje zahteval, da se mora ugotoviti višina kmečke zadolžitve. Ta naloga bi se naj poverila posebnemu zavodu in nikakor pa ne oblasti.

Tak novi zavod bi moral izpeljati vse, kar se nanaša na izbrisanje kmečkih dolgov.

Odbor je precenil skupno svoto celotne kmečke zadolžitve na okroglih 7 milijard. Upniki so razdeljeni na banke, družbe, razne druge gospodarske panoge in na zasebnike, ker je nemogoče dovoliti vsem upnikom isto zaščito. Odbor je izdelal za vsako kategorijo upnikov posebne predloge s ciljem, da bi naj bili zasebni upniki manj zaščiteni kakor pa denarni zavodi.

Najbolj pomenljivi del poročila odbora je izplačilo v gotovini kmečkim upnikom. Za to razdolžitev bi se naj ustanovil poseben zavod, ki bi prevzel dolgove vseh posestnikov. Zavod bi izplačal upnike v gotovini, a bi mu služilo kot kritje premoženje posameznih dolžnikov. V ta namen potrebna sredstva bi bilo mogoče zbrati na dvojen način: ali z izdajo državnih zadolžnic ali s pomočjo reforme ali spremembe Narodne banke. Dolžniki bi odplačevali svoje dolgove letno v manjših ratah pri novem zavodu za izbris kmečkih dolgov in bi morale zadolžnice v primeru z odplačilom izginjati iz prometa. Na ta način bi se dala izvesti razdolžitev kmetov brez škode za narodno gospodarstvo. Ta način razdolžitve bi ne služil samo koristim dolžnikov, ampak tudi upnikov. Po mnenju strokovnjakov bi omenjene odredbe ne sličile kakšni inflaciji ali poplavi s papirnatim denarjem, ker bi služile splošni dobrobiti. Zadolžnice bi bile zadostno krite s premoženjem dolžnikov. Višino izdaje zadolžnic bi moral določati poseben zakon in istotako tudi čas obtoka ali kroženja v prometu.

Izpeljava omenjenega razdolžitvenega

predloga bi pomenila poživitev celotnega gospodarskega življenja.

Kako naj pomaga hmeljar svojemu nasadu, poškodovanemu po toči?

Ce je hmeljska rastlina srečno ušla gladovnemu bolhaču in jo sedaj branimo zakrknjene peronosporo in jo hočemo tudi braniti grozečemu rdečemu pajku, čaka jo pri sedanjih vremenskih razmerah nova opasnost — in sicer toča.

Čitali smo, da je pred kratkim ta huda šiba božja neusmiljeno uničila vse poljske pridelke in hudo oklestila vitko hmeljsko rastlino njenih panog v okolici Škofje vasi pri Celju in tako spravila kmeta-hmeljarja ob zadnjo uteho pri teh itak žalostnih razmerah. Kaj mu je storiti?

Hmeljarsko društvo mu priporoča:

1. da odreže z ostrim nožem vse uničene, pa še neodpadle rastlinske dele,

2. da izgoji novo glavno panogo, ali pa uporabi izmed morda še ostalih najčvrstejšo v to svrhu,

3. da okrajša vse nižje stoječe, da očvrstijo glavno,

4. da potrosi vsaki rastlini po 5—10 dkg čilskega solitra in 4—6 dkg 40% kalijske soli (za fosfor je prepozno) in

5. da prav visoko obsiplje rastline, skrbno uničuje plevel in zemljo ponovno zrahlja s kultivatorjem in brano.

Gospodarske zanimivosti.

Ali bomo obnovili naš trg z Italijo? Ali bo obnovila Italija po ukinitvi sankcij trgovske odnošaje z našo državo v prejšnjem obsegu? Odgovor na to vprašanje je velevažen. Pred nekaj meseci bi vsakdo odgovor na to vprašanje odločno zanikal. Sedaj pa je čisto jasno, da polagajo Italijani veliko vrednost na to, da bi prišlo med nami in njimi do istega živahnega trgovanja, kakor je bilo v teku pred sankcijami. Italijanska tekstilna industrija rabi jugoslovanski trg kot svojega odjemalca in bo zato kupovala pri nas živino in les. Enako pot gre pogodba, katero je sklenila Italija v zadnjem tednu z Madžarsko. Zato, ker naročajo Madžari veliko umetne svile iz Italije, bodo krili Italijani iz Madžarske 75% svojih potreb glede živine in 21% glede krompirja. Na

enak način bo skušala Italija po končnoveljavni ukinitvi sankcij tudi z nami zamenjavati svoje tekstilne izdelke za našo živino, živila in les.

Pridobivanje zlata v Jugoslaviji. V zadnjih letih se je pridobivanje zlata v Jugoslaviji zelo razmahnilo. Po poročilih ministrstva za šume in rude ni izključeno, da bi ne imeli pri nas 10—15 zlatih rudnikov v obratu. Zlato je pri nas v peščenih ležiščih. Primeroma visoka cena zlatu omogoča danes njega pridobivanje iz manj dobičkanosnih rudnikov ter ležišč. Narodna banka je prevzela lansko leto iz domačih rudnikov 2.444 kg zlata napram 1.175 kilogramom v l. 1934. Vrednost je narasla od 61 na 127 milijonov. Letos pričakujejo znatno povišanje. V rudniku Pek (tudi v Bosni pridobivajo zlato), ki je dal leta 1934 240 kg, bo vrgel letos 500 kg.

Čehoslovaško-jugoslov. trgovina. Po čehoslovaški statistiki je čehoslovaška letos maja uvozila blaga iz Jugoslavije za 18.68 milijonov Kč in v Jugoslavijo izvozila blaga za 28.45 milijonov Kč. Dobavila je Jugoslaviji od januarja do maja 1936 blaga za 160.19 milijonov Kč in je naročila iz Jugoslavije za 127.43 milijonov Kč.

Jugoslovanska gradnja mostov. Listi v Nemčiji opozarjajo na jugoslovanski razpis za tri velika mostovna dela: za most preko Tise pri Zabaluju, preko Save pri Bosanski Gradiski in preko Tare na cesti Plevje-Sanik. To so načrti, za katere se bodo sigurno zanimala nemška stavbena podjetja.

Izvoz naših konj v Nemčijo. Nemška vlada je nedavno odobrila kontingent za uvoz 1500 konj iz Jugoslavije. Te dni se je mudil v Novem Vrbasu odposlanec nemške vlade, ki je nakupil 100 kmečkih konj, in sicer v okolici Vrbasa in Kikinde ter jih odpremil v Nemčijo. To je bil prvi nakup za poizkušnjo. Če bodo kupljeni konji primerni za naseljence v Severni Nemčiji, ki jih nemška vlada oskrbuje s konji, se bo odposlanec vrnil v Jugoslavijo, da nakupi še ostalih 1400 konj.

Izvoz svinj v Nemčijo. Urad za kontrovanje zunanje trgovine je napravil korake v Nemčiji, da bi naša država dobila kontingent za izvoz svinj. V zvezi s to akcijo je odpotoval v Berlin šef urada za kontrolo izvoza živine dr. Miljutin Petrovič,

ki bo proučil možnost prodaje naših svinj v Nemčiji. Kakor se zdi, obstoja verjetnost, da nam bo Nemčija priznala določen kontingent.

Izvoz žita in sliv. Celotno letošnje žitno žetev v naši državi cenijo na 23—24 milijonov meterskih stotov. Za izvoz bo na razpolago po odbitku za potrebe v državi in državnega imanja v Belju 30 do 40.000 vagonov. Donos sliv v naši državi cenijo letos na 4 tisoč vagonov.

Prva vseevropska agrarna konferenca. Letos se bo vršila na Dunaju od 9.—13. septembra prva vseevropska agrarna konferenca.

Gospodarska obvestila.

Naročila železniškega materiala. Za službo lokomotiv bo železniško ministrstvo nabavilo materiala v vrednosti 105 milijonov Din. Od tega odpade na naročila v gotovini v Nemčiji 50 milijonov za vagone, motorne in spalne vozove. Od preostanka zgoraj omenjene vsote bo naročil prometni minister materiala za lokomotive v vrednosti 16 milijonov Din na Madžarskem. To naročilo bi že moralo biti izvedeno glasom pogodbe iz l. 1925 pred nekaj leti na Madžarskem. Konečni preostanek bo vporabljen za razširjenje železniških delavnic v Kraljevu v Srbiji in tudi po drugih krajih. V zvezi s sklepom ministrskega sveta, naročiti iz Nemčije železniškega materiala za 400 milijonov Din, bo prejela Nemčija še eno naročilo od naše države v vrednosti nadaljnjih 200 milijonov Din. Zato zadnjo vsoto bo nabavljen material za obnovo voznega parka državnih železnic.

Stanje hmelja in cene.

Savinjska dolina. Zadnjih 14 dni je bilo bolj toplo ter suho in za razvoj hmeljske rastline bolj ugodno vreme. V boljših nasadih je rastlina dosegla do vrha opor in odganja številne stranske panoge, pa tudi v pozno rezanih si je vidno opomogla. Nevarnost uši ponehava, pa tudi drugi škodljivci in bolezni hmelja zaenkrat ne ogrožajo nasadov. Splošno je stanje nasadov dobro do prav dobro ter obeta srednjo letino. Hmeljarji so zaposleni z osipavanjem, ker rastlina še odganja cvetne nastavke.

Vojvodina. Pri bolj toplem in suhem vremenu se je stanje nasadov precej popravilo, vendar se v splošnem računa le z bolj pičlo letino. Nevarnost uši in peronospora traja dalje in je škropljenje nujno potrebno, da se prepreči večja škoda.

Najvišje cene za hmelj: Nemčija Halertau 82 Din, Anglija Fuggles 42 Din, Českoslovaška Zatec 40 Din, Francija alzaški 36 Din, Jugoslavija savinjski 17 Din, Belgija Alost 16 Din, Amerika Oregon 15 D, Poljska Dubno 12 Din.

Polovična vožnja za hmeljske obiralce je letos na prošnjo Hmeljarske zadruge že dovoljena in sicer pod istimi pogoji kakor lani.

Cene in sejmska poročila

Živinski sejm v Mariboru 23. VI. 1936. Prignanih je bilo 12 konjev, 12 bikov, 104 voli, 307 krav in 20 telet, skupaj 455 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 3.70 do 4 Din, poldebili voli 2.75 do 3 Din, plemenski voli 2.80 do 3.20 Din, bikli za klanje 2.50 do 3.10 Din, klavne krave debele 2 do 3 Din, plemenske krave 2.25 do 2.70 Din, krave za klobasarje 1.64 do 1.90 Din, mlezne krave 2.50 do 3.20 Din, breje krave 2.80 do 3.50 Din, mlada živina 2.50 do 3.25 Din, teleta 3.50 do 4 Din. Prodanih je bilo 269 komadov.

Svinjski sejem v Ptuj. Običajni svinjski sejem v sredo dne 24. junija je bil slabo založen, kupčija pa je bila srednja. Vzrok slabega dogona je pripisovati okolnosti, ker je podeželsko ljudstvo zaposleno na njivah in travnikih. Prignali so 47 velikih svinj in 134 prascev, skupaj 181 ščetinarjev. Od teh so prodali 53 komadov. — Z ozirom na slab dogon so cene svinjam nekoliko poskočile in sicer so bile naslednje: pršutarji 5.25 do 5.50 Din, mastne svinje 6 do 6.50 Din, plemene svinje 4.80 do 5 Din za 1 kg žive teže mrtve teže 8.50 do 9 Din. Prasce stare 6 do 12 tednov so prodajali po kakovosti od 50 do 115 Din enega. — Prihodnji svinjski sejem v Ptuj bo dne 1. julija.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 8 do 10 Din, II. vrste 6 do 8 Din, meso od bikov, krav in telic 4 do 6 Din, telečje meso I. vrste 8 do 10 Din, telečje meso II. vrste 5 do 6 Din, svinjsko meso sveže 8 do 12 Din.